

hrazena veškerá změna osobnostních práv, jakož i odnětí jeho jest závislé na tomto orgánu. S panovníka přesunuje se v době moderní toto právo na stát, takže na př. odnětí titulu doctorského neb odnětí šlechtictví může se státi na základě výroku soudního a pod.

Pokud jde o formu, jakou byla udělována osobnostní práva, můžeme sledovati také rozdíl mezi starým a nynějším právním řádem. V dřívějších právních řádech dostávala se osobnostní práva jednotlivcům na základě privilegií, kdežto doba současná nahrazuje tuto formu privilegisačního aktu obecnou normou, jak velmi dobrým příkladem jest právě vývoj práva autorského neb patentního. V tomto vývoji mnoho způsobil přesun názoru, že ochrana těchto práv nepřisluší jen jednotlivci, kterému bylo saženo na jeho velmi cenný statek nehmotný, nýbrž že nad zájmem soukromým převyšuje zájem veřejný a proto též ochranu těchto statků převzal stát sám.

Třebas tedy několik předchozích paragrafů ani zdaleka nemůže vyčerpávati látky tak obsáhlé a jisté i zajímavé, jako jsou práva osobnostní, přece jistě i tento náčrtek dostačí k vytvoření představy, jak dokonale znaly dřívější právní řády práva osobnostní. Pokusili-li bychom se o charakteristiku dřívějšího stavu v tomto oboru proti stavu nynějšmu, snad by bylo možno (s určitou výhradou) říci, že kvalitu dnešních práv osobnostních nahrazovala doba stará kvantitou. Doba nová odstranila řadu těchto práv, doplňujíc naopak jejich úbytek právy novými. Ale studium vývoje těchto práv, které byly kdysi podstatnou součástí našeho právního řádu, jest nejen prospěšno pro stav nynější de lege lata, nýbrž poskytne i mnohou dobrou poučku de lege ferenda.

ZPRÁVY.

Výzva. Letošního května bude náš spolek československých právníků »Vše hrd« vzpomínati šedesátého výročí svého založení a protože kdysi v našich malých poměrech, kdy nás tísnila mocenská cizí nadvláda, byl také jediným spolkem spjatým úzce rovněž s jedinou naší právníckou fakultou, vzpomene chvil ve »Vše hrdu« a s ním prožitých mnoho právníků československých. Spolkový výbor uspořádá vedle oslavné valné hromady i publikaci, jež by důstojně reprezentovaly ty, kdož se zúčastnili kdykoliv spolkové práce. A není jich věru málo, ba naopak, a mnozí z nich dopracovali se význačných postavení v našem životě právníckém. Adresujeme tedy všem bez rozdílu svoji žádost a výzvu: věnujte nám několik Svých odborných neb vědeckých myšlenek jako svědectví, jací právníci vyšli ze »Vše hrdských« řad! Chystaný sborník pod titulem »Naše právo a náš stát« má v krátkých, dvou neb třístránkových příspěvcích

ukázati, jaké generace vyšly z řad »Všehrdů« a kde všude právníci naši jsou činní. Proto prosíme Vás všechny, kdož rádi si vzpomene na »Všehrd«, napište několik řádek z kterékoli otázky právnícké neb státovědecké a laskavě je zašlete redaktoru tohoto časopisu do konce února. Dík nejen těch, které »Všehrd« dnes sdružuje, nýbrž i jistě oněch korporací, s nimiž »Všehrd« se družně dělí o práci na poli právníckém nyní značně rozlehlejší v samostatném státě, bude Vám nepochybně i milou vzpomínkou na léta Vaší práce ve »Všehrdě«.

Čáda.

Soudy a finanční úřady. Výnosem ministerstva spravedlnosti ze dne 2. listopadu 1927 č. 40.919, uveřejněném ve Věstníku ministerstva spravedlnosti, ročník IX., čís. 11, byla uložena soudcům povinnost sdělovati všechny případy, ve kterých jde o žaloby z dodávek, odúčtování, o provise a náhradu škody berním správám v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a finančním ředitelstvím, resp. expositurám finančních ředitelství pro přímé daně, pokud jde o žaloby, týkající se shora uvedených záležitostí, projednávané na Slovensku neb v Podkarpatské Rusi. Nehledě k tomu, že stávajícími předpisy jsou soudcové již přímo zatěžováni prací, která v jich vlastní obor působnosti ani nespadá, tak zejména jsou povinni oznamovati poplatkovému úřadu závady kolkové, pod pohrůžkou event. zavedení řízení disciplinárního, znamená shora citovaný výnos ministerstva spravedlnosti nové, velmi značné zatížení soudců, neboť zahrnuje netoliko sporné věci ukončené rozsudkem, nýbrž i spisy, v nichž řízení zůstalo v klidu, a žaloba byla vzata zpět, neb učiněn soudní smír. To znamená, že o většině sporů, ještě před nařízením prvního roku musí sporný soudce, resp. předseda senátu zařizovat naříditi kanceláři, aby o podání žaloby zpravila příslušný finanční úřad, což nejen pro soudce, nýbrž i pro soudní kancelář znamená značné zatížení. Neučiní-li tak a dojde-li k odvolání, i odvolací stolice musí zkoumati, zda-li zpráva ve smyslu tohoto výnosu byla finančnímu úřadu zaslána a nestalo-li se tak, nařídí to dodatečně.

Citovaným výnosem, jehož motivem jest, »aby byly přidržovány k daňové povinnosti veškeré osoby, které z obchodování mají větší než »občanský zisk«, a jež dotýká se nejen podnikatelů, živnostníků, ale i sprostředkovatelů, jsou postiženi jak soudcové, tak i soudní kanceláře, které stávají se vlastně expositurou finančních úřadů.

Dr. Štafl.

Z celého světa právníckého. Teprve nyní vlastně po půl roce dělá se pomalu smutná bilance požáru justičního paláce ve Vídni. Tak zejména byly zničeny spisy Polizei- u. Censurhofstelle a protokoly rak. ministerské rady za léta 1867—1918. Přehled podal Kazbunda v Čes. čas. hist. v posledním čísle min. ročníku. Zajímavou stránkou tohoto požáru jest okolnost, že množství polských šlechticů přišlo o svoje dokumenty, takže hezká řádka polské šlechty bude mít značnou práci s důkazem šlechtictví. — Od 1. ledna 1927 byl zaveden v Albanii trestní zákoník italský, jímž také se zakazuje mnohoženství dosud v Albanii dosti časté. — Prvé dny nového roku znamenaly pro československé peněžní ústavy při předběžném odhadu značný příliv úspor ve vkladech, takže na př. s připsanými úroky dosáhla Pražská městská spořitelna 2 miliard Kč vkladů a spořitelna v Králově Poli v Brně znamená přírůstek 10 mil. Kč. — Ve Vídni 11. ledna t. r. zemřel Leopold Hilsner, který proslul jako obžalovaný a později i odsouzený ze známé t. zv. »rituální« vraždy Anežky Hružové (1899) u Polné. Tím se tedy definitivně končí smutně proslulá, politická a proto nepravnická »hilsneriáda«. — Společnost Národů zvláštním výborem vyšetřila mezinárodní obchod děvčaty a podala o tom v separátním spise obšírnou zprávu. — 17. prosince min. roku bylo tomu 60 let, co se konala za předsednictví Dr. Fr. L. Chleboráda první schůze »Oulu«, pod-

nikatelského spolku dělníků pražských na podkladě družstevním. — 21. prosince min. roku připadlo 60. výročí prosincové ústavy rakouské. (Ča.) — Mezinárodní stavovská organisace lékařská vyslovila na pařížském kongresu 29./IX.—1./X. 1927 v resoluci dva své základní požadavky k sociálnímu pojištění: aby v zájmu onemocnělých byla těmto zákonem zaručena svobodná volba lékaře a aby ke každé osnově sociálněpojišťovacích zákonů byl vyžádán posudek lékařských odborníků. — Syndikát italských advokátů navrhl na kongresu v Bologni 5. října 1927 zřízení zvláštní pokladny, která by pojišťovala intelektuální pracovníky pro případ nezaměstnanosti, invalidity, štáří a úmrtí, a která by byla součástí státního sociálního pojištění. — Dekretem z 27. října 1927 bylo v Itálii zavedeno povinné pojištění proti tuberkulose pro dělníky obého pohlaví, kteří podléhají pojištění starobnímu a invalidnímu. Předmětem pojištění jest léčení v nemocnicích a sanatoriu pro pojištěnce a příslušníky jich rodin. — V Řecku bylo vládním nařízením z prosince 1927 zavedeno obligatorní zpropitné 10% v restauracích a 15% v hotelích. Hosté jsou povinni toto zpropitné dle zaplaceného účtu platiti, hoteliéři a restauratéri, kteří by bránili svým zaměstnancům v braní zpropitného v zákonité výši, aniž by jim poskytli jinou náhradu, podléhají trestu. Ale také ten, kdo přijímá zpropitné vyšší, než stanoveno, je trestán, stejně i jeho zaměstnavatel, který to trpí. (—kg).

Ze Sbírky zákonů a nařízení. V prosinci 1927 byla vydána dvě důležitá a rozsáhlá prováděcí nařízení a sice pod č. 168/27 nařízení, jímž se provádí celní zákon (z. č. 114/1927). Ve 235 §ech vyložen a proveden tu celní zákon v jeho systematickém pořádku. Připojeno je více příloh, mezi nimi seznam zboží, jehož dovoz, průvoz a vývoz je zakázán nebo omezen (příl. A), poštovní celní řád (příl. F), železniční celní řád (příl. G) a plavební celní řád (příl. H). Druhým obsáhlým dílem, zabírajícím 230 stránek Sbírky, je nařízení č. 175/27, kterým se provádí zákon o přímých daních (z. č. 76/1927). Nabývá účinnosti zároveň se zákonem a zrušuje nařízení č. 97/1927. — Č. 169/27 obsahuje zákon, jímž se mění a doplňuje ustanovení §§ 185, 221, 233, 245 obecného horního zákona z 23. května 1854 č. 146 ř. z. Jde o menší změny, týkající se zhotovení důlní mapy, práva nahlédati do ní a ukládání pokut. — Finanční zákon republiky československé, kterým se stanoví rozpočet na rok 1928 nese číslo 176/27, o pozemkovém katastru a jeho vedení byla zrušena dosavadní zákonná ustanovení, vztahující se na poz. katastr (uvedená ve čl. II. nikoli taxative), resp. částečně změněna (čl. III.). Pozemkovým katastrem rozumí se geometrické zobrazení, soupis a popis veškerých pozemků v Českosl. republice (§ 2). Účelem jeho (§ 3) je získání podkladu pro vyměřování veř. daní a dávek s držbou pozemků spojených, pro veřejné knihy a jejich mapy, zajištění držby, pro převod nemovitosti a pro reální úvěr. Vedle toho má býti pomůckou pro práce kartografické, statistické, hospodářské, vědecké badání a j. účely. Operáty (měrické, t. j. mapy a písemné, t. j. písemné sestavení výsledků šetření) jsou veřejné. Pozemkový katastr budíž udržován ve shodě se skutečným stavem a ve stálém vzájemném souladu s deskami zemskými, knihami pozemkovými, železničními, horními a oficiálním soupisem památek (§ 42). Soudy a jiné úřady jsou povinny dbáti toho (§ 44 a násl.). Držitelé pozemků jsou povinni do 30 dnů ohlásiti změny, jimiž se katastr mění (§ 57). — Č. 181/27: zákon o zmene niektorých predpisov o vymáhaní a zaúčtování tráv spojených s trestným pokračováním při súdech na Slovensku a Podk. Rusi. Ze zák. čl. XLIII/1890 zrušeny §§ 1, 6—15 a změněny § 4 a § 5, z trestného poriadku (z. čl. XXXIII. 1896) změněny 5. a 6. odstavec § 494. — Zákonem č. 183/27 prodloužena byla účinnost zákona o mimořádných opatřeních bytové péče č. 225/1922 znovu až do vydání nového zákona, nejdéle do 30. června 1928.

Ročník 1928 zahajuje unifikovaný směnečný zákon (ze dne 13. prosince 1927, č. 1/1928), jehož účinnost nastává 3 měsíce po vyhlášení,

tudíž 10. dubna 1928. Zákon mající 110 §ů zrušuje ovšem dosavadní rak. směn. řád a uh. směn. zákon i s předpisy je doplňujícími, jež nyní pos-
 jaty do zákona samého. Ohledně změn, resp. jiného znění (proti dosa-
 vadnímu směn. řádu srov. § 6, odst. 2; 7, 10 (indosament jen na rubu),
 27, 28 odst. 3; 33, 44 odst. 2, 46, 48 odst. 2; 62—65 (aval), 73 odst. 3—
 75, 77 až 85, 86, 88, 89 odst. 3, 92, 97, 101 odst. 2, 108 a 109. (Příznivou
 kritiku osnovy viz od vídeň. prof. Dr. Lud. Strausse v Deutsche Juris-
 tenzeitung, Berlin 1927, seš. 11, str. 805).

Pod č. 2/28 uveřejněn zákon o ryzosti a puncovní kontrole plati-
 nového, zlatého a stříbrného zboží (puncovní zákon). Dle § 1 podléhá
 veškeré toto zboží vyjma předmětů v § 12 uvedených puncovní kontrole
 a musí býti označeno puncovní značkou. V § 4 jsou uvedeny stupně
 ryzosti. Zboží s obsahem 250/1000 zlata (t. zv. nové zlato) podléhá fa-
 kultativnímu označování úřední značkou (§ 26). Přestupky zákona tre-
 štají politické úřady s výjimkou soudně stíhatelného přestupku § 35.
 — spáchán-li úmyslně. Účinnost zákona nastane nařízením vlády. —
 Č. 7/28: Rozhodčí smlouva mezi Československem a Dánskem sjednaná
 dne 30. 11. 1926 v Praze. Dle ní zavazují se obě strany vyřídit všechny
 rozepře pokojnou cestou a metodami určenými touto smlouvou. Dsude
 publikovány (v roč. 1926 Sbírky) podobné smlouvy s Polskem, Švéd-
 skem, republikou Rakouskou a s Německem. Ský.

Národní hospodářství na střední školy uvítal velmi příznivě Dr.
 L. Schneider ve »Střední škole«, časopise středoškolských profesorů.
 Jak známo, min. prof. Engliš po dohodě s min. Hodžou vypracuje pří-
 plán učebně osnovy národního hospodářství. Podnět prof. Engliše setkali
 se vesměs s příznivým přijetím, ale ve zmíněném článku Dr. Schneidera
 navrhuje se spojití výklad národohospodářských základů s partiem z ob-
 chodní nauky. To jsou ovšem věci, které těžko půjde sloučit, zejména
 má-li se na mysli nějaké vyučování jako na obchodních školách. Tak
 se ukazuje, jak se špatně rozumí národnímu hospodářství a nic by tudíž
 nebylo horšího, než kdyby mělo býti vykládáno pod mylnými hledisky
 právě na střední škole, která průměrnému inteligentovi je základem vzdě-
 lání, ale plyne z toho také důsledek, že je již nejvyšší čas zavést ná-
 rodní hospodářství na střední školy, aby tyto omyly se aspoň zmír-
 nily. Vr.

Cesta k míru na poli pracovním. (Kritika se stanoviska právního.)
 Vídeňský redaktor Jakob Lippowitz dal dosti značnou částku k dispo-
 sici Vídeňskému spolku žurnalistů a spisovatelů »Concordia«. Z úroků
 této nadace je každoročně vypsána cena na určité téma. Účastní se
 většinou žurnalisté a intelektuálové ze všech zemí. Letošní rok bylo
 téma: »Cesta k míru na poli pracovním«. Praktické návrhy k smír-
 němu řešení sporů mezi zaměstnavateli a zaměstnanci. Bylo podáno
 celkem 167 prací. Cena byla udělena dr. Else F. Gasserové z Zurychu.
 Pisatelka posuzuje otázku se stanoviska hospodářského. Navazujíc na
 ideu věčného míru na poli pracovním přechází ke konkrétním předpo-
 kladům a návrhům. Především jest nutno znáti podmínky hospodář-
 ského vývoje (»wirtschaftliche Entwicklungsbedingungen«), dále musí
 býti propagována idea společných zájmů podnikatelů a zaměstnanců.
 Nepopírá, že věc se nedá provést bez zakročení někoho třetího ne-
 straného. Předpokládá, že smírné řešení nedá se provést bez stálého
 zkoumání hospodářské situace, beze styku zaměstnavatelů a zaměst-
 nanců. A konečný záchráncé situace jsou smířcí soudy a při nich ovšem
 si stěžuje na to, že důležitým nedostatkem smířcích soudů je přílišné
 vyzdívování závaznosti rozsudků.

Nechci nikterak popírat, že vývoje pisatelky jsou se stanoviska
 národohospodářského snad správné. A jako toto musím uznati, pak ne-
 mohu na druhé straně upustiti od přesvědčení, že konečná regulace a
 provedení je více otázkou právní než hospodářskou.

Chci posuzovati otázku se stanoviska právního. Vývody musejí se opíratí o zásady platného řádu právního. Naše zákonodárství nemá přímé a všeobecné normy, jež by zasahovala se smyslu výše uvedeném do poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Dlužno považovati za spory mezi zaměstnavateli a zaměstnanci v tomto případě spory z poměrů pracovních, při čemž nejdůležitější jsou spory hromadné. Smírným vyřízením jest podle všeobecných zásad vyřízení sporů vůbec pokud nedošlo ke ztrátě hodnot tím, že pracovní poměr byl přerušen (stávka, výlučka), nebo vyřízení sporů, při nichž ztráta hodnot již nastalá, byla zastavena (ku př. vybízení smírné během stávky nebo výlučky). A tu opět můžeme rozeznávti spory vyřízené stranami samotnými a nebo za přispění smírných orgánů (komisí, soudů atd.).

Jak bylo výše uvedeno nezná náš právní řád normy všeobecné v tomto ohledu. Za to máme normy speciální, viz ku př. zákon čís. 44 ex 1927 o stavebním ruchu. Zákon ustanovuje v hlavě druhé (o rozhodcích soudech mzdových) v §u 12, že pro úpravu pracovních a služebních poměrů v živnostech stavebních, jakož i v podnicích vyrábějících a dopravujících stavební hmoty zřizují se rozhodčí soudy mzdové. Jedná se tedy v tomto případě o rozhodčí soudy smíšené (předseda a jeho zástupce je soudec z povolání, přisedící po stejném počtu z řad zaměstnavatelů a zaměstnanců a to jmenování příslušnými organizacemi), jejichž příslušnost je právě cit. § 12 omezena na jistý druh živnosti a to živnosti stavební, pravděpodobně jsou míněny živnosti stavební ve smyslu živnostenského zákona resp. zákona čís. 193 ř. z. ex 1893 a na podniky vyrábějící a dopravující stavební hmoty.

Tento soud je příslušným podle §u 13 zákona o stavebním ruchu, aby vykládal hromadné (kolektivní) smlouvy pracovní, aby rozhodoval hromadné spory vzniklé z kolektivní smlouvy a konečně, aby stanovil pracovní zejména mzdové podmínky, pokud se tak nestalo kolektivní smlouvou. V druhém odstavci stanoví se povinnost stran předkládati hromadné spory rozhodčímu soudu, pokud strany vyčerpaly všechny prostředky stanovené hromadnou smlouvou pro vyřešení sporu.

Je-li jedna ze stran ve stávce nebo výluce, pak stanovena příslušnost podmíněčná t. j. když se obě strany písemně prohlásí pro příslušnost soudu. Tím je tedy strach před vykonatelností nálezů do jisté míry paralysován tím, že se strany rozhodnou samy pro příslušnost soudu.

Nález rozhodčího soudu je konečný a schopný právní moci (§ 23 cit. zák.). Ovšem třetí odstavec téhož paragrafu vyhrazuje revisi, nastane-li značná změna poměrů. Pojem značné změny poměrů bude řešiti soud přihlížeje ke skutečnosti. Zde uplatňuje se zásada, že není možno, aby rozhodčími soudy se vytvářela situace, jež by byla v přímém rozporu s hospodářskými poměry. (Clausula rebus sic stantibus!)

Zákon nevylučuje příslušnost živnostenských soudů. Viz dále zákon ze dne 12. prosince 1919, č. 29 sb. z. a n. ex 1920 o úpravě pracovních a mzdových poměrů domácké práce, dále zákon ze dne 3. července 1924, č. 170 sb. z. a n. o hornických soudech rozhodčích.

Při právní regulaci poměrů domácké práce je postupováno více s hlediska ochrany zaměstnanců, poněvadž sociální poměry zaměstnanců v domácké práci jsou podstatně jiné než v jiných odvětvích pracovních.

Smírnému vyřízení sporů na poli pracovním slouží též zákony čís. 330 ex 1921 o závodních výborech a zákon číslo 144 ex 1920 o závodních a revírních radách při hornictví a zákon 143 ex 1920 o účasti zaměstnanců při hornictví na správě dolův a jejich podílu na čistém zisku. (Viz též zákon o rozhodčích soudech hornických!). Zákony tyto řeší otázku více s hlediska kooperace a stálým stykem obou faktorů odstraňují spory. Jejich činnost je více preventivní než represivní.

Zajímavé ustanovení obsahuje zákon čís. 123 ex 1920 (řád volení do poslanecké sněmovny a senátu) v §u 30 a zákon čís. 126 ex 1927 (o volbách do okresních a zemských zastupitelstev) v §u 29. Zde usta-

novuje se povinnost pracovní při rozmnožování kandidátních listin. A zákon praví zcela určitě: »Osoby, provozující živost grafickou, nebo v ní činné, jsou povinny vyhověti příkazům předsedy krajské (podle zák. čís. 126 ex 1927 zemské) volební komise, aby kandidátní listiny byly včas a správně rozmnoženy. Blížší ustanovení bude určeno nařízením.«

Tato norma je důležitá, přes to, že »blížší ustanovení prováděcího nařízení« nemáme. Zde proniká zájem státu a eventuálně vzniklý spor mezi zaměstnanci a zaměstnavateli musí ustoupiti do pozadí, zákonodárce obrací se přímo na oba zájemce a stanoví povinnost. Ač ustanovení toto nemělo dosud praktického významu, přece zde byla vyslovena zásada.

Důležitými normami v tomto oboru jsou čís. nař. čís. 155 ř. z. ex 1914 a zákon číslo 568 sb. z. a n. ex 1919 ve znění zákona čís. 86 sb. z. a n. ex 1924. Císařské nařízení z roku 1914 bylo vydáno pro dobu válečnou. Occasio legio byla válka, tedy zjev, který je výjimkou bohužel skoro pravidelnou, sociálního života. V tomto případě nadřadil zákonodárce zájem státu na nerušené opatrování produktů zájmům podnikatelů a zaměstnanců.

Druhá norma t. j. lichevní zákon jest rovněž »mimořádnou« a míří více proti jednotlivci a podnikateli, než proti celkům. Zde přichází v úvahu zájem státu na řádném chodu zásobování širokých vrstev denními potřebami. Viz § 3, který mluví i o veřejném zájmu. Zde přichází stanovisko státu do popředí a ukazuje se zřejmě, že spory, o něž nám běží mohou tangovati i celek. Zde stát nevystupuje jako ochránce míru, nýbrž chrání více sebe. Že může nastati i tato okolnost, na to se obyčejně při úvahách neprávnických zapomíná.

Jedná se o to: spory mezi zaměstnavateli a zaměstnanci budou a tu mohou nastati tyto případy: buď hrozí nebezpečí první skupině, nebo jest ohrožena skupina druhá a nebo konečně jedná se více méně o provedení něčeho jiného než o prosazení oprávněného hospodářského stanoviska. Uvážíme-li, že sporem jsou tangovány i jiné skupiny a stát, pak seznáme, že kombinace jsou velice mnohé. Jedná se vlastně o přesné rozlišování zájmů, jejichž povaha jest velice složitá. Rozřešení této otázky znamená uplatnění zásadu společných interesů podnikatele, zaměstnance a celku. Konec konců jedná se o podporování nerušeného chodu hospodářského života. Jde tedy o zájem národohospodářský. Otázku národohospodářských zájmů řeší jiným směrem na př. zákon horní.

Rekapitulujeme-li, vidíme, že skutečně zákonodárce řeší tuto věc, ovšem pouze případ od případu. Nestanoví norem všeobecných, nýbrž omezuje je na určitý druh zaměstnání. V tom je tedy patrné, že respektuje hospodářské poměry a vylučuje generalisování, které samo o sobě je předpokladem jednotného systému. To ovšem předpokládá další vývoj ve směru hospodářské vyspělosti a konec konců osamocení. Kdyby proti sobě stály rovné strany, pak by problém byl usnadněn. Ovšem rozdíl je dán růzností hospodářského postavení a konec konců i nazírání. Usměrniti tyto proudy je úkolem hospodářského vývoje a osamocení, jež ovšem se musí pohybovati uvnitř právního řádu. Tím bude zákonodárství v tomto oboru usnadněno. (Viz dr. Alois Chytil: Zákon o závodních výborech, Brno 1922, str. 9 a násl.)

Dále nesmí býti zapomenuto na to, že jsou spory čistě lokální a spory, jež zasahují celé národní hospodářství. Konečně tvrdost hospodářského života jest tak přísná, že vyvolává přímo drastické přímo případy. Rozhodně profylaxe právní normy zmocní se i tohoto oboru života sociálního. Ostatně nejedná se o novotu, neboť právo má v první řadě úkol sociální (viz Radbruch G., Grundzüge der Rechtsphilosophie, Lipsko 1914, str. 116 »den wildgewachsenen Irrationalismus vielfältig verschlungener gesellschaftlicher Verknüpfung

durch ein rationales Minimalsystem sozialer Beziehungen zu ersetzen.
srov. dále str. 185).

Ustanovení o vyřizování soukromoprávních sporů byla proto dána, aby soukromá práva byla zjišťována a jejich vývoj zabezpečen. Prodeji toho předpokládalo ujasnění pojmů v tomto oboru právním. Jinak jest tomu i v jiných oborech a tu právo potřebuje znalosti života, neboť ze znalosti života čerpá normy pro život. Šlemr. (Most.)

Ze Sociálního ústavu Československé republiky. V podzimním období byla dne 26. října 1927 konána přednáška Dra H. Pollaka »O odborovém hnutí ve Spojených státech a jeho podílu na hospodářském životě.« Přednášející uváděl, že vyskytují se v americkém odborovém hnutí velmi různotvárná sdružení, jež se navzájem liší nejen svojí organizační výstavbou, nýbrž i svým cílem a methodou. Při tom mezi zemědělským dělnictvem myšlenka odborového sdružování dosud téměř ani kořenů nezapustila. Nejdůležitější odborovou organizací je tam American Federation of Labor, která byla založena roku 1881 a dnes má asi čtyři pětiny všeho odborové organizovaného dělnictva asi ve 30.000 místních skupinách. Co do formy naprosto převažují organizace podle odborových odvětví nad organizacemi podle závodů. Pokud jde o poslání a program odborové organizace severoamerické, rozlišují se ve 3 typy: Převážná většina organizací snaží se výhradně o bezprostřední zlepšení pracovních a životních podmínek námezdného dělnictva, aniž by se starala o vhodnost a spravedlnost dnešní kapitalistické hospodářské organizace. Druhý typ sleduje ve skutečnosti stejný cíl, ale považuje při tom odborovou práci za součást třídního boje a theoreticky se prohlašuje pro odstranění panujícího hospodářského řádu. Konečně třetí typ prohlašuje za svůj bezprostřední cíl odstraniti mzdový systém. K tomu, aby se zlepšilo postavení dělnictva, považují business-union za nejlepší a nejbezpečnější prostředek kolektivní pracovní smlouvu. Pro ně není stávka zbraní třídního boje, nýbrž dobře rozváženým prostředkem odborářské taktiky. Proto stávka ze sympatie je ve Spojených státech velmi řídká; generální stávka se tam vůbec nevyskytla. V samém socialistickém odborovém hnutí zůstává ideál socialistické společnosti v mlhavé dáli, za to dějí se v něm pokusy, podporovati finančně socialistické strany. Nejvýznamnější odborové organizace severoamerické snaží se tedy o kooperaci a o přátelský poměr k zaměstnavateli a zaručují ze všech svých sil splnění smluv, uzavřených jejich jménem. Neúspěšnější z odborových organizací jsou svým duchem středostavovské, konservativní, sebevědomé. Nová podnikatelská politika v Sev. Americe je vyplňována různými soc. politickými opatřeními, účastí dělnictva na zisku a rozdělením dělnických akcí. Americké odborové organizace snaží se ze všech sil zlepšiti pracovní podmínky; proto právě mají vždy dobré pochopení pro zvláštní potřeby toho kterého průmyslového odvětví. Ráz odborových organizací poskytuje možnost plánovitě jejich spolupráce se zaměstnavatelem při různých úkolech moderního průmyslového hospodářství. Po přednášce rozvinula se debata, již se účastnili Dr. Kalmus, dr. Štern a red. Hájek.

Dne 3. listopadu 1297 promluvil spis. Th. Pistorius »O sociálních důsledcích vědeckého řízení práce«. Podle něho cílem racionalisace je hospodárnost, která se zakládá na zvýšené výkonnosti. Zvýšené výkonnosti dociluje se především co nejuplnějším využitím technických pokroků, jež osvobozují člověka od nadměrného zatížení prací a umožňují zkrácení pracovní doby. Racionalisací se spolu ruší dosavadní závislost výše cen na výši mezd. U nás zvýšení mezd vede vždy i k zvýšení cen, tím stoupá drahota a snižuje se životní míra dělnictva. Vědeckým řízením práce, vedoucím k zhospodárnění výroby, lze docílit, aby současně byly zvyšovány mzdy i snižovány, nebo aspoň méně zvyšovány ceny. Tak je tomu v Americe, kde podle úřední statistiky za dobu, za kterou stouply mzdy o 138%, ceny stouply

jen o 50%. Se zvýšením kupní síly dělnictva stoupá vnitřní konsum, stoupá odbyt a tím se podporuje zaměstnanost. To vše má i příznivé účinky mravní a kulturní; podněcuje se spořivost, zvyšuje sebevědomí dělníkovo i jeho vědomí odpovědnosti, zmenšuje se neklid ve výrobě, nastává kooperace dělníka se zaměstnavatelem atd. Vývody své dokládal řečník statisticky i příklady ze Spojených států amer. Ukázal i na nepříznivé důsledky vědeckého řízení práce i na způsoby, jak jim čeliti.

Dne 10. listopadu 1927 pojednal Dr. H. Kubišta o vývoji bytové politiky u nás, od její počátků v bývalém Rakousku až do dneš. Ve vývoji státní politiky bytové rozlišoval tři údobí. Mezníkem mezi prvním a druhým bylo vypuknutí světové války, prováděné úplným zastavením stavebního podnikání, a mezi druhým a třetím, na jehož prahu stojíme, jest ustálení našich hospodářských poměrů. V prvním údobí byla předmětem státní bytové péče pouze starost o vybudování nových bytů, vyhovujících zprvu jen co do počtu, pak také co do jakosti. Stavbu nových bytů v tomto údobí podporoval stát pouze nepřímo daňovou politikou, chtěl zlepšiti později teprve i bytové poměry všech méně zámožnějších vrstev obyvatelstva. Přednášející ukázal, jaký rozdílný význam má daňové osvobození pro výdělečné soukromé stavební podnikání a jaký pro stavební podnikání obecně prospěšných stavebních družstev a obcí a pro stavbu domků pro vlastní potřebu a jaký jest vliv daňového osvobození na ceny stavebních pozemků. V druhém údobí za trvání války nese se státní politika bytová k tomu, aby byly zabezpečeny byty nájemníků ve starých domech proti výpovědi a proti nepřiměřenému zvyšování nájemného a dále k tomu, aby všech bytových místností bylo užíváno hospodárně. Po skončení války, kdy nouze bytová dostupila vrcholu, musila ochrana nájemníků býti doplněna předpisy o zabírání bytů, které však byly odstraněny, jakmile byly dány podmínky pro rozvoj stavebního podnikání třebaž jen s vydatnou státní podporou. Státní podpora výstavby nových bytů v tomto období nemohla býti jen nepřímá ve způsobě dlouholetého daňového osvobození, nýbrž byla také pozitivní ve smyslu přímé finanční podpory státu, aby stavebník byl zbaven rizika z poklesu hodnoty jeho stavby v budoucnosti. Zákony o stavebním ruchu od r. 1919 do roku 1924 každoročně obnovované tento úkol splnily. Podpora ve způsobě státní záruky ve smyslu zákona o stavebním ručnu měla však také ten další účinek, aby po dobu, dokud bude trvati ochrana nájemníků ve starých domech, mohlo také nájemné v nových domech býti stanoveno částkou, na kterou stačí důchod osob, hledajících byt v novostavbě. I tohoto účelu bylo dosaženo. Ve třetím období, jakmile stavební náklady se ustálily, není místa pro přímou finanční podporu ve smyslu zákonů o stavebním ručnu, však stavební podnikání potřebuje i pak, dokud ochrana nájemníků není úplně odstraněna, aspoň nepřímé podpory. V tomto období nutno také považovati sociální účel ochrany nájemníků za vyplněný a pozvolným odstraněním ochrany nájemníků, zejména pozvolným zvyšováním činží ve starých domech na úroveň činží v domech stavěných za stabilizovaných poměrů hospodářských bez finanční podpory státu, odčinoovati nepříznivé hospodářské účinky ochrany nájemníků na stavební podnikání. Delší dobu v předuáse zaujalo vylíčení historie a obsahu vládního návrhu bytového zákona, předloženého v červnu 1926 Národnímu shromáždění a vyjčení různých hledisek, které k němu zaujaly jak korporace, zabývající se bytovým problémem jen teoreticky, tak i korporace, přímo zúčastněné na vyřešení bytové otázky. Prvé z nich žádají, aby doba, za kterou teprve by bylo nájemné ve starých domech vyrovnáno, s novými domy, byla 10 let, a nikoliv, jak se navrhuje 7 let. Někteří se domnívají, že zvýšení nájemného v těchto letech celkem o 350% je příliš značné. Soudí při tom, že vyrovnání nájemného přinutí všechny vrstvy obyvatelstva, jejichž příjmy nestoupily úměrně s drahotou, tedy zvláště vrstvy střední, intelektuály a dělnictvo, aby snížily své nároky i v bytu. Tedy tam, kde nemají rozhodné slovo pouze stavovské zájmy, setkal se návrh

celkovým souhlasem. Přednášející skončil upozorněním, že bytová otázka v našem hospodářském řádě zůstane vždy na denním pořádku a proto musí i po úplném odstranění ochrany nájemníků zůstatí trvalým předmětem naší státní správy sociální.

Dne 17. listopadu promluvil francouzský Paul Devinat ředitel Mezinárodního úřadu pro vědecké řízení práce v Ženevě o vědecké organizaci práce a racionalisaci a o jejich hospodářské a sociální povaze. Překlad přednášky vyjde v příštím ročníku »Sociální revue«.

Dne 1. prosince 1927 promluvil prof. Dr. Rauchberg o ochraně domácího trhu práce. Otázka byla uvedena na denní pořad vládním návrhem zákona o ochraně domácího trhu práce, který byl předložen posl. sněmovně Národního Shromáždění. Abychom mohli posouditi, je-li třeba podobného zákona, musíme se dobře seznámiti s hospodářským a sociologickým významem mezinárodního hnutí vystěhovalectva a s podílem, jež bere na něm Československá republika. Prof. Rauchberg tu ukázal, že teprve stěhovácí hnutí, nastávající za kapitalistické výrobní soustavy, umožnilo plné využití lidského materiálu pro technický a organizační pokrok společnosti. Stěhování vyrovnává místní populační napětí tím, že populaci rozvrhuje podle míry místní potřeby. Zdokonalením výběru přivádí stěhování lidí tam, kde je jejich práce nejproduktivnější a kde jsou podmínky sociálního vzestupu nejpriznivější. Je proto požadavkem mezinárodního zájmu, aby byla odstraněna všechna omezení stěhovací svobody. Stanovisko jednotlivých států k otázce stěhovací svobody ovšem bývá různé podle toho, převážují-li u nich přistěhovalectví nebo vystěhovalectví. Československá republika je ode dávna typickým státem vystěhovalectva. Pro Československo je mnohem důležitější zachovati pro své občany svobodný přístup k výdělku v cizině než podvázati příliv cizích pracovních sil na svoje území. Země vysoce průmyslová, která nemůže vyvážeti dosti zboží, musí vyvážeti lidi. Jinak hrozí jí nezaměstnanost. Přistěhovalectví bylo u nás vždy pouze zcela nepatrné. Nikdy neohrožovalo výši mezd, poněvadž přivádělo většinou síly zvláště kvalifikované, mající vyšší mzdové nároky. Přivádělo k nám znalosti a způsobilosti, potřebné pro rozvíti našeho národního hospodářství. Zabránilo mu, zabránilo cizina našim mladým lidem, aby se na místě seznámili s technickým a organizačním jejím pokrokem, jež by později ve vlasti uplatnili. Zákon o ochraně domácího trhu práce je tedy nejen zbytečný, nýbrž přímo i škodlivý. Je zbytečný, poněvadž administrativní kontrola trhu práce zcela dostačuje a spíše měla by býti uvolněna než zotřena. Ostatně také celkový stav zaměstnanosti je priznivější, než byl kdy dosud od konce světové války, takže jistě nelze mluvit o neobyčejné nezaměstnanosti. Škodlivě by působil připravovaný zákon již proto, že by snížil jednání o postupné zrušení jednotlivých omezení mezinárodních styků. Mimo to by vyvolal pochyby o pravdivosti našeho souhlasu se zásadami ženevské světové konference hospodářské. Nelze přece v Ženevě se rozohňovati pro svobodu mezinárodních styků a doma zotřovat opatření, omezující styky ty. To i když nehledíme k závažným námitkám proti jednotlivostem navrhovaného zákona, jež samy činí předlohu nepřijatelnou. Předseda posl. dr. Winter poděkoval referentovi a vysvětlil na to, jak asi došlo k nynější vládní předloze. V době, kdy byl ministrem soc. péče, působili některé odborové organizace, zejména úřednické k tomu, aby byl vydán zákon na ochranu domácího trhu práce. Dr. Winter však soudil, že úplně stačí a jsou i výhodnější pouhá opatření administrativní. Při mínění svém setrval i když z ministerstva věci zahraničních vyšel podnět k zákonu, který měl nahraditi administrativní opatření a umožniti tak zrušení povinnosti pasové i visa. Letos Meziparlamentní unie v Paříži jednala o zrušení pasové povinnosti a povinnosti visa, jež doporučila provésti. Nyní ovšem, když mají býti omezení tato zrušena, bylo nutno pomyslet na zákon na ochranu domácího trhu práce. Snad zákon ten dnes

není akutní. Ale podle dosavadních zkušeností je možno, že ještě na-
dejde doba, kdy bude třeba ochrany domácího trhu práce. A tu je
vhodno zákon připravit a projednat nyní, v klidu, kdy je na to dost
času, a ne teprve později, na poslední chvíli. V dalším rozhovoru Dr.
Rosenkranz dovozoval, že navrhovaný zákon není zbytečný. Čsl. re-
publika nepřichází se svým zákonem sama první. V řadě evropských
států a právě států sousedních provozuje se již ochrana domácího
trhu práce ať již na podkladě zvláštního zákona nebo jiných sociálně-
politických zákonů, nebo opatřeními administrativními. Při tom jsou
ochranná opatření naší předlohy v celku mnohem mírnější než je tomu
v cizině. Na to ústřední tajemník Navrátil a Bílý vyslovili se pro
ochranu domácího trhu práce, pro niž podle jejich mínění nestačí
pouhá administrativní opatření. Chrání-li sousední státy svůj domácí
trh práce, musíme tak činit i my. To má velký význam zejména pro
soukromé úřednictvo, jehož nezaměstnanost nepoklesla jako u děl-
nictva, nýbrž spíše stoupla. Z kruhů zaměstnaneckých předs. Pacov-
ský a ústřední tajemník Bergman a za zaměstnavatele tajemník Dr.
M. Kotrba, vyslovili se proti předloze zákona, který by jenom zostřil
situaci. Nesmíme zapomínati, že příslušníků naší republiky je v Ně-
mecku zaměstnáno čtyřikrát tolik a v Rakouské republice třikrát tolik
jako u nás zaměstnáno občanů těchto států. Po doslovu prof. Rauch-
berga zakončil schůzi předseda Dr. Winter sdělením, že protokol
o schůzi té bude předložen ministerstvu sociální péče se žádostí, aby
názorům zde projeveným věnovalo pozornost. Dr. Jindřich.

Splácení 7½% americké půjčky z roku 1925. V dějinách českoslo-
venské finanční politiky bude to veliká historická událost, až čsl. vláda
splatí poprvé jednu svou zahraniční půjčku. Dosahu této skutečnosti
nejme si dobře vědomí a přeje je to projev síly, kterému by se ne-
mohla rovnati ani slavná vítězství zbraní dobytá, a je to i veliké za-
dostiučinění, které si vlastní rukou vezmeme před tvář celého světa.
Ještě před půl třetím rokem byly nám uloženy při sjednání 7½% půjčky
v Americe podmínky, jaké se ukládají jen státům s rozvráceným ho-
spodářstvím, a ještě před několika dny zařadila finanční korporace
americká naše půjčky do poslední kategorie, t. j. za půjčky středo-
amerických republik a pod., docela na konec. Směrnici byly patrně
podmínky, které nám při sjednávání těchto půjček byly uloženy. Uvá-
žíme-li, že emisní kurs poslední půjčky byl 94%, a že je půjčka tato
splatna asi za 105, tedy 11% rozpětí, že je zúčtovatelná 7½%, že efektivní
zúročení přišlo by na 9½%, že musila být zajištěna pro nás potupnou
zástavou cel a tabákového monopolu, a že naproti tomu v Americe
dostaly se v té době peníze již za 3%, vynikne jasně, že podmínky tyto
pro nás lichotivé nebyly. A nyní tuto půjčku zaplatíme a zbavíme tak
americké investory aspoň z části starosti o naši finanční bonitu. K to-
mu činu neodhodlaly se dosud ani bohaté státy západní. Československá
republika je první přes to, že byla kvalifikována jako dlužník nejhorší.

Americká půjčka činila 25 mil. dolarů. Ministr financí má pryč
po ruce hotovosti, aby z nich uhradil 350 mil. Kč, zbytek pak uhradí
z výtěžku vnitřní 5% půjčky. Celkem ušetří podle »Hospodářské po-
litiky« stát touto konversí 30 mil. Kč ročně.

Tato konverse jest počátkem. Z Ameriky, když nepočítáme půjčky
z doby válečné nedávno konsolidované, která činí 3,916 milionů Kč,
máme ještě státní půjčku z r. 1922, která má podobné podmínky jako
půjčka z r. 1925, a je nad to zúročena 8%, splatná však až r. 1932
a činí podle rozpočtu 1594 mil. Kč, a dále z Anglie půjčku města Pra-
hy, které sjednány na 1½ mil. lib. šterl. a 7½ mil. dol. a která městu
přinesla dosud více škody než užítka. K jejich konversí jest prozatím
dostí času, ale možno jí již nyní připravovati účinnou propagaci no-
strifikace těchto půjček. Jest jisto, že značná část těchto papírů se již
přestěhovala do ČSR, a že příliv jejich po zřízení platební těchto
půjček v ČSR. ještě stoupne a připraví tak bezpečné předpoklady pro
budoucí konversí také těchto půjček. D. J. L.

Ještě o zlaté měně. V poslední době několik států zavedlo zlatou měnu a o jiných se tvrdí, že ji v dohledné době zavedou. Jako důvod zavedení zlaté měny v těchto státech se uvádí snaha dosíci měnové stability. Zlatá měna není však prostředkem stabilisačním, nýbrž spíše pouhým zevním a to nikoli nezbytným znakem stabilisované měny. Pouhé technické opatření, jakým je zavedení zlaté měny, k stabilisaci nestačí, k tomu je potřeba vnitřních hospodářských předpokladů, finanční rovnováhy. Beze splnění těchto předpokladů je stabilisace prázdným slovem. Státy, které necítí se dosti silnými, aby vlastní silou se dopracovaly k stabilisaci, ale přece touží po zlaté měně jako vysvědčení o svém dobrém chování, obrací se o pomoc do ciziny, aby půjčkou zvelebily své finance. Je to v prvé řadě Amerika, která za vysoký úrok a za dobrou provisi je vždy ochotna dávat evropským rekonvalescentním měnám zlaté injekce. Ba tato její ochota jde tak daleko, že používá svého skoro absolutního a absolutistického vlivu finančního k tomu, aby touhu po zlaté měně tam, kde jí není, uměle vzbudila. Ostatně je tato snaha zbavit se zlata, které leží ladem ve sklepicích Federal Reserve Boardu a nenesé žádného užitku, a vyměnit je za dobré investice nesoucí až 10%, vysvětlitelná. Aby to byly investice opravdu dobré, o to už se Amerika postará sama tím, že si vyhradí poradní, ve skutečnosti však rozhodující hlas ve státních finančních státních, jež obdařila svou důvěrou. Může nám tedy jenom lichotit, že jsme se zmohli bez cizí kurately na stabilní měnu třeba i bez pozlátka. Je to důkazem naší finanční neodvislosti, neboť to, co se jeví bezprostředně jako pomoc a projev důvěry, ukáže se v budoucnosti jako finanční a často i politická pouta.

Dr. Jaroslav Lepař.

Úroková míra. Světový peněžní trh je ve znamení snižování oficiálních úrokových měr cedulových bank. Je to všeobecná známka peněžní letory, která ne v poslední řadě jest umožňována stabilisační vlnou měnovou, blahodárně se šířící evropským kontinentem. Měnová nejistota brala odvahu podnikání a ředila kapitál fluktuacními ztrátami. Také u nás se zřejmě uvažuje o snížení úrokové míry, již proto, aby tím bylo projeveno oficiálně přání, aby také soukromé úrokové sazby byly sníženy, což je konečně jediný účel oficiálního snížení. Předpoklady by tu vlastně již byly, když již i u státních papírů 6% standard nedávno ještě ministrem financí stipulovaný byl opuštěn a kursy 6% státních papírů přehouply se již přes pari, když při konverzi americké půjčky uvažuje se o vydání papírů pětiprocentního a ministr Engliš sám ohlásil nový standard 4%ních státních papírů. Nedojde-li k snížení sazby v nejbližší době, stane se tak z důvodů spíše taktických, že se dá přednost raději vyčkati jara, kdy dochází pravidelně ke kapitálovým fluktuacím a kdy také má dojiti ke konverzi americké půjčky.

Vliv úrokové míry oproti stavu předválečnému značně poklesl. Dříve byla míra úroková směrodatnou pro peněžní trh, nyní spíše snaží se stav peněžního trhu vyjádřiti. Už i v Anglii, v zemi klasického peněžnictví, se říká, že dříve určovala Bank of England politiku bank a nyní jest tomu naopak. A tak je tomu všude a zejména u nás, kde jest tato skutečnost ještě zdůrazněna tím, že cedulová banka neměla dosud možnosti ani částečně uplatnití svůj vliv na peněžní trh. Závada tkví jednak v naprostém nedostatku směnečného materiálu, jednak v tom, že i to nepatrné množství, které bylo k dispozici, se do nedávna Národní banka zdráhala přijímati, soustřeďující veškeré své pohotovové prostředky v zásobách devis a drahých kovů, tedy k účelům měnovým. Ačkoli ještě dnes možno říci, že měnová politika plně Národní banko absorbuje, přece projevuje se, prozatím platonická snaha, uplatňovati se také na peněžním trhu. Uplatňování toto jest však spíše jen morálního rázu: Národní banka opírá se jednak o autoritu ministerstva financí a jednak sama pro svou obezřetnou politiku měnovou požívá vážnosti, která jí umožňuje vykonávati aspoň morálně vliv, jehož vlastními silami by dosud nedovedla vynutiti. V poslední době pak pokouší se Nár. banka s úspěchem zjednatí si vliv na peněžní trh tím, že zajišťuje si ingerenci na úvěrovou politiku Ústř. sociál. pojišťovny a Pošt. úřadu spořitelního a šekového,

jak se má v budoucnosti jmenovati PÚŠ, rozšířený o činnost poštovní spořitelny.

Nedostatek směnek působí i jinak nepříznivě. Zejména se pocituje při potřebě krátkodobého uložení kapitálu. Místo směnek se používá hojně devis a státních krátkodobých papírů, které jsou proto oblíbeny a jejichž stahování státní správou není sledováno s takovým entuziasmem, jaký se s hlediska státních financí projevuje v denním tisku. Nedostatek směnek tkví v tom, že obchod úplně si odvykl používati směnek a na-prosto odmítá je vydávati. Bude trvati hodně dlouho, než se tato zvyklost zase uchytí, neboť prozatím se obchodník bez směnek obejde a nevidí žádné zvláštní výhody v tom, kdyby jí používal.

Že se používá jako krátkodobých peněz vedle devis také krátkodobých státních papírů, vedlo k tomu, že úroková míra státních papírů nabyla mimořádného významu. Výnosnost státních papírů daná jejich záručením a kursem jsou skoro bezpečnějším měřítkem pro hodnocení kapacity peněžního trhu než oficiální úroková míra. Vysvětlení již bylo uvedeno a jest samozřejmé: výnos státních papírů je objektivní skutečností, neboť na úrok ze státních papírů možno uložiti peníze a jejich výnosnost jest výsledkem nabídky a poptávky. Naproti tomu oficiální sazba je více méně abstraktní vzor, položený peněžnímu trhu, který však nemá bezprostředního spojení s peněžním trhem a proto též nemá možnosti, aby tendence, kterou má vyjadřovati, nabyla konkrétních forem. Stručně řečeno: u oficiální sazby není donucujících hospodářských důvodů, aby se jí trh musil řídit. Oficiální sazba není výsledkem nabídky a poptávky, neboť za ni nedá se nabízet, stojí nad nabídkou a poptávkou, je pro ně napomenutím, ale ne důvodem.

Dr. Lepař.

Nový směnečný zákon. Ročník 1928 Sb. z. a n. uveden jest zákonem nad jiné důležitým — jest to zákon směnečný ze dne 13. prosince 1927. Až nabude dne 10. dubna 1928 účinnosti, zanikne tím po 78 letech platnost všeobecného směnečného řádu z r. 1850, jehož sto článků bylo po tak dlouhou dobu se změnami jen nečetnými pramenem našeho směnečného práva. Zákon nový, přerušující formální souvislost se zákonem dosavadním nepřetrhal přes to všechny vztahy s dřívějším zákonem, neboť účelem jeho nebyla jako v jiných případech reforma starého práva, nýbrž v prvé řadě unifikace právního řádu rakouského a uherského a zjednáni autentičného textu českého. Proto pozorujeme, že směnečný zákon v největší své části nepřináší materiálních změn, nýbrž přejímá předpisy směnečného řádu. Zůstala tedy materiálně zachována souvislost s dosavadním právním řádem a výsledky, k nimž dospěla věda i praxe budou moci býti zuzitkovány i za platnosti zákona nynějšího. Nehledíme-li ke změnám podružnějším neb pouze stylistickým, nastala změna v podstatě jen, pokud se jedná o význam slibu úrokového, rukojemství a náležitosti neb účinků podpisů vadných neb podpisů zástupcům. Jest zajisté nejlepší dokladem vynikající hodnoty směnečného řádu, že po 78 letech, za změněných poměrů státoprávních i hospodářských, nepocitovala se potřeba, odchýliti se podstatně od zásad řádem tím výtčených. Poněchávajíce si rozbor nového zákona na dobu pozdější, chtěli jsme zde věnovati pouze krátkou vzpomínku zákonu, jenž déle než kterýkoli jiný odolával změnám a jenž pro dokonalost formulace, přesnost a stručnost byl nad jiné způsobilý, aby se na něm bystril právníký důvtip několika generací.

J.

LITERATURA.

Dr. Rudolf Rauscher, *Usmrcení člověka v českém právu zemském.* — Bratislava, právnická fakulta, 1927, 89, str. 88. (Knihovna práv. fakulty sv. 18). — Dějinám českého práva trestního přibyl nový spis, práce Rauschrova, jež značí nejen rozhojnění naší stále chudické literatury historicko-trestněprávní, nýbrž jest i podstatným řešením otázky i v platných právních rádech velmi důležité, totiž usmrcení člověka. Autor